

ἔχει τίποτε πού ν' ἀρίστη τῶν πλήθους· περήφανη, κρατιέται μακριά ἀπό τοὺς κυνηγοὺς τῶν εὐκολῶν.

Ἄλλα πού νᾶνοι ὁ ἀπόκοσμος πού νεύουμαι νὰ φτάσω; Ἄλαργινά κι ἀντίπερά κείθε ἀπ' τὰ κορφοβούνια, και κείθε ἀπὸ τὰ πέλαγα, πρὸς τ' ἀκουράνια πέρα ἔπου τὸ μάτι ρίχνεται γοργὸ νὰ πάη νὰ σώσῃ, φαντάζει μίσο' στὰ θέμματα τοῦ ὄνειρου κάποιος κόσμος.

Ἄπο τὰ 1860 ὡς τὰ τελευταῖα τοῦτα χρόνια ἔξακουστός ἔγινε και με τῆ διδασκαλία τῆς Ἱταλικῆς γλώσσας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βονωνίας. Σαράντα χρόνια δὲν ἔπαψε ψηλαφώντας ἀνάμεσα σὲ ὅλες τίς μεριές τοῦ ἐμπιστεμένου στίς φροντίδες του κύκλου, δημοσιεύοντας κείμενα, ἀρχαῖα εἴτε νέα, με πολυγῶστες και παραστατικούς πρόλογους. Πρῶτος δοκίμασε νὰ χαραῖξῃ με πλατεῖες γραμμές, σὲ μιά δυνατὴ σύνθεση, τὸ φιλολογικὸ ζετύλιμα τῆς Ἱταλίας, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸν Τάσσο· τὰ ἔργα τοῦ Δάντη, τοῦ Ἀριστοῦ, τοῦ Τάσσου, τοῦ Παρίνη, τοῦ Μαντσόνι, τοῦ Λεοπάρδη, τοῦ δόσαν ἀφορμὴ σὲ προσεχτικώτατα ζετασμένες μελέτες. Δὲν ὑπάρχει συγγραφείας και δὲν ὑπάρχει καιρὸς μέσα στὴν ἱστορία τῆς πατρίδας του πού νὰ μὴν ἦρε κάποια γνώμη τοῦ Καρντούτση, εἴτε σὲ λόγο, εἴτε σὲ διάλεξη, εἴτε σὲ ἄρθρο, εἴτε σὲ μάθημα.

Νὰ κ' ἔνα ἀπὸ τὰ περιφημότερα ποιήματα τοῦ Καρντούτση, τὸ «Βοῖδι»:

«Σ' ἀγκῶ, πιστὸ Βοῖδι· γλυκὸ αἶσθημα δύναμης και εἰρήνης χύνεις μέσα στὴν καρδιά μου, εἴτε ὅταν μεγαλόπρεπο, σὰν ἄγαμα, ξαγναντεύεις τοὺς ἐλεύθερους και καρπεροὺς κάμπους,

«Ἐἴτε ὅταν εὐχαριστημένο στάλιτρι σκύδοντας, βοηθᾷς τὸ γοργὸ ἔργο τοῦ ἀνθρώπου. Σὲ σπρώχνει και σὲ κεντάει, κ' ἐσὺ τοῦ ἀποκρίνεται με τὸ ἥσυχο γύρισμα τῶν ὑπομονετικῶν σου ματιῶν.

«Ἀπὸ τὰ πλατεῖά σου ὑγρά και μαύρα ρουθόνια ἀχνόσκορπιέται τὸ πνεῦμα σου, και σὰν περιχαρὸς ὕμνος τὸ μούγκρισμά σου χάνεται στὸ γαληνὸ ἀέρα.

«Και μέσα στὴν αὐστηρὴ γλυκάδα τοῦ γλαυκοῦ σου ματιοῦ καθρεφτίζεται, πλατεῖά και ἥσυχη, τῆς τῆς πεδιάδας ἡ θεῖα πράσινη σιωπὴ». Κ.

ΨΥΧΑΡΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πού τρώμαξε ὁ γιατρός. Για τοῦτο στοχάστηκε ἡ πῶς τῆ σκοτώνανε τάφεντικά τῆς στὴ δουλειά, ἡ πῶς ἀδύνατο νὰ μὴ κατάλαβε ὁ κ. Ἀμάρος σὲ τί κατάστασιν βρισκότανε τὸ κορίτσι. Πυελονεφρίτις δεινὴ, με πυουρία, χίματουρία και χρονικὴ ἀκράτεια. Τὸ δεξιὸ τῆς τὸ νεφρὸ θῆτανε γεμάτο ἀποστήματα, ὅλο σάπιο, σπυρωτὸ ἀπόξω, ἀφανισμένο ἀπὸ τὴν παντοτινὴ του τῆ σπυρίαση, γιατί βίβαιο πῶς θὰ σπυροβλοῦσε. Καὶ δὲν ἔφτανε ἀρτῆ, μὰ παρατήρησε ἀκόμη ψηλαφώντας πῶς τῆς εἶχε φυτρώσει βαθιὰ μέσα στὴν οὐρήθρα κ' ἔνα χοντρούτσικο παρασάρκωμα, ἔνα χταπόδι ὅπως τῶνομάσανε στὴ Δύση ἀπὸ κάποια μισὴ και ψέφτικη μορφῆς ἀναλογία με τὸ ζῶο, παίρνοντας λέξη τοῦ Ἱπποκράτη πού σήμερις ἀπόκαμε στὴν ἐλληνικὴ, ἀφοῦ χταπόδι θὰ τὸ ποῦμε, ἔχι πολυπόδι. Τὸ παρασάρκωμα

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ 228 φύλλο.

Ο ΑΠΟΚΟΣΜΟΣ

Ἄλλα πού νᾶνοι ὁ ἀπόκοσμος πού νεύουμαι νὰ φτάσω; Ἄλαργινά κι ἀντίπερά κείθε ἀπ' τὰ κορφοβούνια, και κείθε ἀπὸ τὰ πέλαγα, πρὸς τ' ἀκουράνια πέρα ἔπου τὸ μάτι ρίχνεται γοργὸ νὰ πάη νὰ σώσῃ, φαντάζει μίσο' στὰ θέμματα τοῦ ὄνειρου κάποιος κόσμος.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Ἡ ΣΤΕΡΝΗ ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΥΛΑΣ

Τῆ λέγανε Δροσιὰ και Δροσούλα. Σιγὰ - σιγὰ τὰ νιάτα τῆς στραγγίσανε, τὰ μάτια τῆς βαθούλωσαν ἀπ' τὰ δάκρυα τῆς κακοροζικῆς ζωῆς, τὸ πετὸ τῆς γέμισε ζαρωματιές, τὰ μαλλιά τῆς ἀσπροκιτρίνισαν σὰ λερωμένο μπαμπάκι, σκίβρωσε τὸ κορμὶ τῆς κ' ἡ δροσιὰ τῆς σβυστήκε. Καὶ τῆ λέγανε ἀκόμη Δροσιὰ και Δροσούλα. Καὶ καθὼς ἔβλεπε κενόνας τὰ κρῶα γερατειὰ και καθὼς ἄκουε τῶνομά τῆς, μιά διπλὴ ἀνατριχίλα περὶχυνε τὸ κορμὶ του.

Ἐἴτανε ὀγδόντα χρόνων ἡ Δροσούλα κ' εἶχε τὸ ἔνα πόδι τῆς στὸν τάσο. Μὰ κ' ἂν τῆς ἔλεγε κά-

τῆς προξενούσε τὴν ἀκράτεια τοῦ νεροῦ πού δὲν τὴν ἔφινε τῆ νύχτα νὰ κλείσῃ μάτι. Λοιπὸν ἔπρεπε πρῶτα νὰ τῆς βγάλῃ τὸ χταπόδι, νὰ τὴ ξεβριζώσει ἂν μπορεῖ, ὅπως κ' ἂν εἶναι, νὰ τὸ κόψῃ, κ' ἔπειτα νὰ δῇ τί γίνεται με τὸ νεφρὶ.

Περίεργο πού ὅταν ὁ γιατρός τῆς τὰ ξήγησε ἀκρες μέσες, ἡ Κατινούλα, ὅσο ντροπκλὸ κορίτσι κ' ἂν εἴτανε, οὔτε κοκκίνησε οὔτε στοχάστηκε τίποτις ἀκούοντας τὸν κ. Λανέζο νὰ τῆς μιλή σοβαρὰ γιὰ τέτοια πράγματα. Χάρηκε μάλιστα, πῶς περὶχύθηκε στὸ κιτρινιασμένο τὸ πρόσωπό τῆς, τόσο εἶναι στὸν ἔθροιο δυνάτος ὁ πόθος τῆς ζωῆς! Ἀφοῦ τῆς τὰ ξηγοῦσε, θὰ πῆ πῶς σὰ νὰ τῆ γιάτρει. Καὶ τότες τί νὰ ντρέπεται; Καὶ ποιὸς τὸ ντρέπεται νὰ ζῇ; Λυπήθηκε μονάχα πού τὸ χταπόδι ἐκείνο - ἀλήθεια! νὰ κ' ἡ ἔχιδνα τῆς Χρύσας! - δὲν τῆς τόβγαζε ἀμέσως ὁ γιατρός. Θέση στὴν κλινικὴ δὲν εἶχε. Κ' οἱ τρεῖς κρεββατοκάμαρες πικασμένες. Ἐπρεπε νὰ προσμένῃ ὅσπου νὰ δειάσῃ μιά. Τῆς ἔταξε πῶς ἐφτύς θὰ τῆς μνησῆ.

Στὸ σπῆτι, ὅτι πού μάθανε γιὰ χειρουργοὺς και χειρουργήματα, συχιστήκανε. Θαρρῶ πρῶτη φορά τότες σὰ τὰ μυρίστηκε κατὶ ὁ κ. Ἀντρίας. Πιὸ σωστὸ νὰ παραξενεφτῆ πού τῶρα μάλις πήγαινε σὲ

νένας πῶς θὰ ξαναγεννηθῆ και θὰ ξαναζήσει τὴν ἴδια τῆς ζωῆ, θάβαζε γλήγωρα και τὸ ἄλλο πόδι τῆς στὸν λάκκο νὰ μὴ ξαναἰδῆ τέτοια ζωῆ. Γιατὶ μέσα στὰ ὀγδόντα χρόνια τῆς ἡ Δροσούλα δὲν εἶδε μιά καλὴν ἡμέρα. Κι' ἂν εἶδε καμμιὰ, τὴν ἔξαυσε.

Δὲ γνώρισε ποτέ τῆς καλὸ, οὔτε ἀπὸ ἀγίους, οὔτε ἀπὸ ἀνθρώπους. Γιατὶ; Κι' αὐτὴ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ. Μὲ τὰ τουλούμια ἔκαψε τὸ λάδι στους ἀγίους και με τὰ καντάρια τ' ἀγιοκέρια. Καὶ στους ἀνθρώπους εἴτανε πάντα γλυκομίλητη, καλὴ και πονετικιά. Γι' αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ καταλάβῃ τὴν ἔχτρα τους. Μὰ ὅτε ζήτησε νὰ καταλάβῃ. Ἐκανε τὸ σταυρὸ τῆς κ' ἔλεγε: «Δόξα σοι ὁ θεός. Μὴ χειρότερα». Καὶ καθεμέρα εἴτανε χειρότερα και τρεῖς χειρότερα.

Ἄπο παντρεῦτηκε, ὀφρανὴ κ' ἔρημη, ἔνα ὀμορφο κ' ἄξιο παλικᾶρι. εἶπε πρῶτη φορά μέσα τῆς με καμὰρι: «Ἄς μοῦ χαρίσῃ ὁ θεός τὸν καλὸ μου και νὰ ξεχάσω ὅλες τίς πίκρες μου». Σὰ νὰ στραβοάκουσε ὁ θεός τὴν προσευχὴ τῆς, μέσα σὲ δύο χρόνια τῆς τὸν πῆρε, ἀφίνοντας τὴν χήρα με δύο ἀνήλικα παιδιὰ, ἔνα κοριτσάκι κ' ἔνα ἀγόρι. «Δόξα σοι ὁ θεός και μὴ χειρότερα», εἶπε. Κάθε βράδυ, σὰν κοίμιζε τὰ δύο τὰ ὀφρανά τῆς, ἔναθε τὸ καντύλι στους ἄγιους Ἀναργυροὺς κ' ἔλεγε ἀπομείσα τῆς: «Ἄγιοι μου Ἀναργυροὶ, χαρίστε μοῦ τὰ δύο μου ἀγγελοῦδια και νὰ ξεχάσω ὅλες μου τίς συμφῆρες, νὰ ξεχάσω και τὸν καλὸ μου, ποῦφυγε και μ' ἔφισε δύο χρόνων χήρα». Δὲς και παρακάλεσε τοὺς ἀγίους ὄχι νὰ τῆς χαρίσουνε μὰ νὰ τῆς χωρίσουνε τὸ ἀγαπημένο ζευγαράκι. Πέντε χρόνων πέφτε: στὸ στρώμα τὸ κορίτσι και δὲν ξανασηκάνεται. «Δόξα σοι ὁ θεός και μὴ χειρότερα», εἶπε πάλι ἡ Δροσούλα. Καὶ ἄμα στεγνώσανε τὰ δάκρυά τῆς, πῆρε τὸν μοναχογιὸ τῆς στὴν ἀγκαλιὰ και τὸν πῆγε στὴν ἐκκλησία, ἀνήμερα τοῦ Ἁγίου Στυλιανοῦ, πού βαστάει ἔνα παιδί τὴν ἀγκαλιὰ του και διαφεντεύει ὄλα τὰ παιδιὰ τῆς χριστιανωσύνης. Ἀπίθωσε τὸν μοναχογιὸ τῆς κάτω ἀπ' τὴν εἰκόνα, ἔναψε ἔνα κερί ἴσα με τὸ μπόι του στὸν ἅγιο και παρακάλεσε γονατιστῆ: «Ἁγίου Στυλιανέ μου, σωτήρα τῶν παιδιῶν τοῦ κόσμου, λυτήσου με κ' ἐλέησέ με. Σοῦ παραδίνω τὸ μοναχικό μου. Βάλε τὸ χερὰκι σου ἀπάνω τῆς, νὰ ζήσει και νὰ μεγαλώσῃ, νὰ μοιάσῃ τοῦ πατέρα του». Αὐτὰ εἶπε ἡ φτωγὴ ἡ Δροσούλα, ποτίζοντας με δάκρυα τίς πλάκες τῆς ἐκκλησίας. Δὲς και εἶπε τοῦ ἀγίου νὰ τῆς πάρῃ και

χειρουργο, ἀφοῦ συχὰ ἔξω ἀπὸ τῆ χειρουργικὴ δὲν ἀπομνησκει βοήθεια σὲ τέτοιες ἀββάστιες. Μὰ παραξενάει ἀνήθεια σου, γιατί ἔνα κόψιμο τὸ βλέπεις και τὸ νοιώθεις, ἀκόμη κ' ἂν δὲ σὺ κόψουνε τίποτις εἶναι. Ἡ φαντασία σου πονεῖ. Ὅσο δὲ φαίνεται ὁ πόνος, πόνος δὲ μοιζεῖ. Χρόνος κοντὰ πού τὴν εἴχανε πλάγι τους και πού τὴν ἔτρωγε ἀπὸ μέσα ἡ ἀββάστια, δὲν τὸ παρατήρησαν. Τὰπόμια, τὰπόθαθὰ μας, κρυφὰ μετὰ ἄλλους. Ἄξανα ξυπνούσανε γιὰ ἔνα κόψιμο πού ἴσως και θὰ τὴν εἰσώζε. Καλὰ πού ἦρε ὁ κ. Ἀμάρος νὰ τοὺς ἀναθαφρῶνῃ. Μὲ τὸ γλυκὸ του και φινὸ χαμόγελο τοὺς δηγῆθηκε - τὰ πιστέθε ὁ ἀγαθὸς μας ὁ γιατρός ἀπαράλληχτα κατὰ πῶς ἔλεγε κείνη τὴν ὄρα - πῶς ἄμα κατάλαβε τί τρέχει, τῆς ἔδωσε ἀμέσως συστατικό γιὰ τὸ φίλο του τὸν κ. Λανέζο - τὸν περίφημο το νεφρολόγο - πῶς ὁ κ. Λανέζος τοῦ ἀποκρίθηκε τὴν ἴδια μέρα, πῶς τοῦ εἶπε δὰ τόσα και τόσα - τὸ χαμόγελό του ἀκόμη πιὸ φινὸ κ' ὑπονοητικό - νὰ, πῶς εἶναι ὀλότεια στὴ διαθεσὴ του, πῶς θὰ φροντίσῃ και τί λόγος; Στὸ τέλος ἀναθαφρῆσανε τόντις ὄλοι τους κ' ἡ Κατινούλα μαζί, ἀφοῦ στὰ χερὰ τοῦ κ. Λανέζου δὲν μπορούσε παρὰ νὰ γειάνῃ, ὅπως τὸ διαβεβαίωσε ὁ κ. Ἀμάρος. Τῆ στιγμὴ ὁμως πού ἀπο-